

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Kazatel 3, 1 – 8

Text: **Jr 45** *Slovo, které promluvil prorok Jeremjáš k Bárukovi, synu Nerijášovu, když psal tato slova z Jeremjášových úst do knihy ve čtvrtém roce vlády Jójakíma, syna Jósijášova, krále judského. "Toto praví Hospodin, Bůh Izraele, o tobě, Báruku. Řekl jsi: »Běda mi, neboť Hospodin přidal k mé bolesti ještě starost. Do země dleň vzdychám, a odpočnutí nenalézám.« Toto mu povíš: Toto praví Hospodin: Hle, bořím, co jsem vybudoval, vyvracím, co jsem zasadil, celou tuto zemi! A ty bys chtěl pro sebe usilovat o velké věci? Neusiluj. Neboť hle, já uvedu zlo na všechno tvorstvo v ní, je výrok Hospodinův, ale tobě dám jako kořist život na všech místech, kamkoli půjdeš."*

Dnes, před 400 lety došlo k osudné bitvě na Bílé hoře. České země se dostaly do víru třicetileté války a protestantům nastaly těžké časy. Tak těžké časy my dnes neprožíváme. Některé hlavy sice padají, ale jen symbolicky. Nemusíme utíkat do exilu, stačí zůstat doma a moc nevyházet. Ani naše bohoslužby nemusí být tajné, stačí je přesunout na internet. Nejsem historik, a tak nebudu dnešní historické výročí nijak rozebírat. Dnes sáhnu do historie jen nedávno minulé a vytáhnu ze šuplíku své dvacet let staré kázání. Dělam to proto, že mě vždy znovu překvapuje, jak umí být biblická zvěst opakovaně aktuální a vlastně nikdy nezastarává.

Když král Jósijáš v 7. stol. před Kristem provedl v Izraeli náboženskou reformaci, všichni si mysleli, že teď bude všechno v pořádku. Ale po každém duchovním probuzení přichází pokušení duchovní pýchy. Izraelci si mysleli, že jsou nyní už dost zbožní, protože měli opravený chrám, slavili znovu zapomenuté svátky, četli Boží zákon. Ovšem pak, za vlády krále Jójakíma, se Judsko dostalo do mezinárodního tlaku, poněvadž se nacházelo uprostřed válečného střetu dvou světových mocností – Babylónské říše a Egypta. Lidé v Judsku si však mysleli: „Nám nic nehrozí. Hospodin nás ochrání. Má tu přece svůj chrám, pravidelně se v něm konají bohoslužby, přesně podle Zákona.“ Jenže tam, kde se začne spoléhat na tyto vnější věci náboženské víry a zapomene se, že důležitější je, jak člověk skutečně žije a jak se rozhoduje ve všedních, a také občanských neboli politických záležitostech, pak veškerá paráda náboženských obřadů je k ničemu a veškerá zbožnost je jen falešná. To v té době zjevil Pán Bůh proroku Jeremiášovi, a ten začal lidem připomínat: „Nespoléhejte na chrám! Nebude vám nic platný, jestliže se celým srdcem neobráte k Hospodinu. Čiňte pokání a polepšete svůj život.“ Lidem se však takové kázání nelíbilo a Jeremiášovi kázat zakázali.

Ale Bůh si našel cestu, jak zvěstovat lidem své slovo. Jeremiáš měl věrného pomocníka ve svém písáři, který se jmenoval Báruk. Tomu Jeremiáš nadiktoval Hospodinova slova a poslal Báruka, aby je přečetl v chrámě. V Izraeli byl totiž právě vyhlášen půst a v chrámě se šlo množství lidí. Půst, jak víme, je příležitostí k pokání. Půst znamená pokoření se před Bohem. Ale lidé, kteří slavili půst, už vůbec nečekali, že by také mohlo zaznít Hospodinovo slovo, které by po nich chtělo, aby pokání také skutečně činili. Prostě je postní období jako každým rokem v tuto dobu, protože staré zvyky se mají dodržovat. A teď najednou vystoupil v chrámě Báruk a narušuje poklidný a k ničemu nezavazující půst nějakým kázáním o pokání. Je ovšem třeba povědět, že Bárukova slova na některé lidi shromážděné v chrámě skutečně zapůsobila. I velmožové tím byli osloveni. Ale my víme, jak se svitkem Jeremiášova proroctví naložil král Jójakím. Na znamení, že se necítí být vázán slovem nějakého proroka, postupně celý svitek spálil v ohni. Tím uvrhl zkázu nejen na sebe, ale na celý judský lid. Následující události to potvrzují. Protože ani on ani jeho nástupci neuposlechli slov proroctví, která radila ke smíru s Babylónany, Boží soud se naplnil a Babylónané Jeruzalém dobyli. Tolik trochu obsírněji k místnímu a dobovému kontextu.

A nyní se soustředíme na ten dnešní oddíl Písma. Celá ta 45. kap. Jer. má jenom 5 veršů a je to proroctví určené právě tomu Jeremiášovu písáři Bárukovi. Skoro jakoby se do toho kontextu vůbec nehodilo. Jeremiášova proroctví se týkají vrcholné mezinárodní politiky a najednou tu máme kratičkou kapitolku se zcela osobním soukromým sdělením. Inu, Bůh ve svém zájmu o celý svět rozhodně nezapomíná na jednotlivce. Postava písáře většinou stojí v ústraní nebo zůstává úplně skryta. Např. ani Pavlovy dopisy nenapsal apoštol Pavel, ale jeho písář. V ep. Římanům je na konci pouze kratičký osobní pozdrav Pavlova písáře Tercia. Jinak se o něm nedozvídáme nic. Báruk, písář Jeremiášův, z této anonymity vystupuje. Víme o něm, že veřejně předčítal Jeremiášova proroctví v chrámě a dokonce byl nařčen, že sám podněcuje Jeremiáše, aby lidu prorokoval Boží soud. Báruk, jako věrný druh Jeremiášův a vlastně jeho tiskový mluvčí, nemohl zůstat v anonymitě a zaujímat nezúčastněný postoj. Byl Jeremiášem vtažen, zaangažován do zápasu o Boží lid. Báruk nemohl říci: „Já nic, já muzikant“. I jako písář šel se svou kůží na trh. Spolu s Jeremiášem prožíval velice intenzivně dění kolem sebe. Nejlépe ze všech znal Hospodinova slova o soudu, která Bůh svěřil Jeremiášovi. Vždyť je vlastnoručně psal. Ale dočkal se jenom toho, že král jeho svitek rozřezal a vhodil do ohně. Co asi tento písář Báruk prožíval?

Jednak spolu s Jeremiášem horlil pro poslušnost Božího slova. Jinak by se na takovou službu nedal. Jistě mu nebylo lhostejné, jak lid na Boží oslovení reaguje. Ale tím, co kolem sebe viděl, musel být dost sklíčen. Slovo o Božím soudu bylo velice přísné. Hospodinův soud bude neúprosný a nebude před ním záchrany ani úniku. Tato slova na Báruka tíživě doléhala.

Co však bylo ještě horší, Báruk viděl, že snaha přivést lid k pokání se zdá být zcela marná. Když Jeremiáš prorokoval, zakázali mu veřejně vystupovat. Když Báruk všechna proroctví sepsal a Jeremiáš jej poslal místo sebe, král knihu s proroctvím spálil. Kdo by v takové situaci nepodlehł beznaději a depresi? Když se usilovně snažíte o dobrou věc a někdo vám stále hází klacky pod nohy, když někdo stále maří vaši práci, kdo by v takové chvíli nepodlehł zoufalství? Báruk ovšem

viděl nejen marnost své práce, ale především hrozbu zhouby, která se na celý lid žene. Svůj úděl nesl těžce. Na jedné straně viděl nutnost a potřebnost toho co dělá, a na druhé straně viděl marnost takového počinání. Byl už z toho celý ubitý a zdeptaný.

A tu, uprostřed Hospodinových přísných výroků o judském lidu, která mu Jeremiáš diktoval, dostává Báruk od Hospodina zcela osobní slovo, určené přímo pro něj. A je to slovo potěšení a povzbuzení: "Toto praví Hospodin, Bůh Izraele, o tobě, Báruku. Řekl jsi: »Běda mi, neboť Hospodin přidal k mé bolesti ještě starost. Do země vzduchám, a odpočinutí nenalézám.« Už v tom je potěšení, že Hospodin ve svých soudech nepřehlédl Bárukovo vzdychání a naříkání. Jestliže se Bůh hněvá, tak stále zůstává milosrdný k těm, kdo jsou zkroušeného ducha. Bárukovi sesílá své slovo. Poslechněme, co mu říká: „Toto praví Hospodin: Hle, bořím, co jsem vybudoval, vyvracím, co jsem zasadil, celou tuto zemi! A ty bys chtěl pro sebe usilovat o veliké věci? Neusiluj. Neboť hle, já uvedu zlo na všechno tvorstvo v ní, je výrok Hospodinův, ale tobě dám jako kořist život na všech místech, kamkoli půjdeš.“ Je to zvláštní slovo. Bůh se tu vlastně solidarizuje s nešťastným Bárukem a jakoby mu říká: „Vždyť i já sám jsem z toho nešťastný. Musím zbořit, co jsem sám vybudoval. I mě se zdá moje vlastní práce marná. To, co jsem s velikou péčí zasadil, teď musím vyvracet. I mě jímá lítost na tím, že to tak je. Celou tuto zemi, kterou jsem slíbil svému lidu jako zemi zaslíbenou, tu nyní podvracím. Komu by z toho nebylo smutno! Já sám bořím své dílo. A ty bys v této chvíli chtěl usilovat o velké věci? Když sám Bůh musí zanechat své úmysly a musí zbořit, co vystavěl?

Inu, „je čas rození i čas umírání, čas sázet i čas trhat; je čas zabíjet i čas léčit, čas bořit i čas budovat; je čas plakat i čas smát se, čas truchlit i čas poskakovat; je čas kameny rozhazovat i čas kameny sbírat, čas objímat i čas objímání zanechat; je čas hledat i čas ztrácet, čas opatrovat i čas odhazovat; je čas roztrhávat i čas sešít, čas mlčet i čas mluvit; je čas milovat i čas nenávidět, čas boje i čas pokoje.“ Tak to vyjádřil biblický kazatel. A tak Báruk dostává od Hospodina osobní slovo, aby v této nešťastné chvíli, v této šílené době, upustil od svých vzletných plánů a neusiloval o věci velkolepé, slavné a příjemné. Teď je chvíle, kdy je třeba konat i drobnou, možná marnou práci s nezaručeným výsledkem. Protože půjde-li to tak dál a lidé budou trvat ve své bezbožnosti, pak to bude mít své důsledky a Boží soud přijde. Tak mluví Hospodin: „Neboť hle, já uvedu zlo na všechno tvorstvo v ní, je výrok Hospodinův.“ Ale zároveň dodává osobní povzbuzení pro Báruka: „Tobě dám jako kořist život na všech místech, kamkoli půjdeš.“

Co to znamená, bratři a sestry? V den Hospodinova soudu bude velikým Božím milosrdenstvím, když Bárukovi zachová život. Je to málo? Bůh zachová Bárukovi jen ten holý život. Neuchrání ho ode všech protivenství, která jej ještě čekají. Báruk zakusí mnohá příkoří. Ale bude mu zachován život. Pokud je klid a mír a nic nehrozí, tak lidem se často zdá holý život málo. Chtěli by víc. Když už žiju, tak co nejlépe, co nejpohodlněji, kvalitně, lidé chtějí dobře bydlet, chtějí dobře pracovat, dobře vydělávat, dokonce i něco velkého vykonat, pro sebe, pro společnost, chtějí usilovat pro sebe o veliké věci. Ale holý život?

Jenže Báruk se nachází v době Božího soudu. Takové soudy přicházejí i dnes. Pak je ale třeba, abychom si uvědomili, že zachování holého života je v té chvíli velikým Božím milosrdenstvím. Dnes se ale mnozí s tím holým životem už nespokojují, a chtějí víc, chtějí být někým odškodněni za způsobené útrapy. Ale když přicházejí na svět Boží soudy, je to málo, když mi Bůh ze své milosti daruje v těch soudech život? Dnešní svět se nachází v podobném stavu jako kdysi Judsko. I dnešní společnost žije pod hrozbou Božího soudu. Apoštol Pavel nám pro tuto dobu radí: „Lhůta je krátká. Proto ti, kdo kupují, jako by nevlastnili, a kdo užívají věci tohoto světa, jako by neužívali; neboť podoba tohoto světa pomíjí.“ (1K 7,29-31) Ten dnešní oddíl Písma nám říká, abychom se spokojili s milostí nám danou. Jestliže nám Bůh dává život, a potažmo i ten věčný, je to veliká a nezasloužená milost. To je přece dostatečný důvod, abychom děkovali za dar života i tehdy, když se musíme zříci jeho dalších požitků, pohodlí a radostí. Bůh i nám říká: „Hle, bořím, co jsem vybudoval, vyvracím, co jsem zasadil, celou tuto zemi! A ty bys chtěl pro sebe usilovat o veliké věci? Neusiluj.“ K životu pod Božím soudem je nuceno celé padlé stvoření. Přesto Bohu patří naše vděčnost, jestliže nám v našem utrpení dává život, který dosud sice trpí násilí ze všech stran, ale zůstává nám jako veliký dar, milost a zaslíbení.

Modlitba:

Pane Bože, chceme být vděční za vše, co nám dáváš. Děkujeme ti, že i uprostřed tvých soudů na nás pamatuješ a nezříkáš se nás. Amen.

Přímlovná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, posiluj víru své církve, že jsi Pánem pánů a Králem králů. Posiluj naši důvěru v tebe jako našeho Spasitele. Posiluj všechny klesající a sehnuté napřimuj. Posiluj všechny, kdo usilují o záchranu životů, kdo v bezesných nocích bojují za uzdravení nemocných. Slyš naše přímlovy za pracovníky ve zdravotnictví, v sociálních službách a všude tam, kde lidé riskují své zdraví pro službu druhým. Prosíme tě za dar pokoje pro lidi vyděšené i pro lidi nespokojené a rozhněvané. Modlíme se za pokoj ve světě. Vnes uklidnění do rozvášněné povolební atmosféry ve Spojených státech. Daruj mír v zemích, kde zuří válečný konflikt. Prosíme za vládců a za všechny, kteří mají v rukou moc, abychom mohli žít tichým a klidným životem v opravdové zbožnosti a vážnosti. Pane Ježíši Kriste, buď tvá milost s námi nyní i navěky. Amen.*